سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۴، دی ۱۴۰۴، ۸۸۸-۸۸۷

محدویت‌های استفاده از هوش مصنوعی مولد در نگارش مقالات علمی: ملاحظات پیچیده در نویسندگی

Limitations of Using Generative Artificial Intelligence in Writing Scientific Articles: Complex Considerations in Authorship

محسن رضائیان[۱]
Mohsen Rezaeian

در سخن سردبیری شماره گذشته مجله، به دو محدویت مهم استفاده از هوش مصنوعی مولد در نگارش مقالات علمی اشاره کردیم (۱). اولین محدویت به این واقعیت بر می‌گشت که اگر از ابزار هوش مصنوعی مولد بخواهید تا بخش‌هایی از مقاله را به رشته تحریر در آورد، ممکن است که از منابع جعلی استفاده نماید (۲). دومین محدودیت هم به این واقعیت برمی‌گشت که مبنای آموزش مدل‌های زبانی بزرگ که برای تولید محتوا در ابزارهای هوش مصنوعی مولد به کار می‌روند، به احتمال زیاد به سمت استفاده از متون تولید شده توسط مؤسسات علمی در کشورهای غربی با درآمد بالا، گرایش دارند (۳). در این سخن سردبیری، می‌خواهیم با یک محدودیت بسیار مهم دیگر آشنا شویم و آن ملاحظات پیچیده‌ای است که در نویسندگی یک مقاله با استفاده از ابزار هوش مصنوعی مولد، به وجود می آید.

براساس نظر کمیته بین‌المللی سردبیران مجلات علوم پزشکی (International Committee of Medical Journal Editors)، کسی می‌تواند شرایط نویسندگی یک مقاله را داشته باشد که هم سهم اساسی در شکل‌گیری، طراحی مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات داشته باشد، و هم در تهیه پیش‌نویس اولیه مقاله نقش داشته و یا این پیش‌نویس را به شکلی نقادانه و از نظر افزودن بر بار معنوی آن مورد تجدید نظر قرار داده باشد. هم‌چنین، نسخه نهایی مقاله قبل از چاپ را مورد تأیید خود قرار داده و بالاخره باید در قبال صحت و درستی مطالب مندرج در مقاله، خود را پاسخگو قلمداد نماید (۴).

نویسندگان یک مقاله اگر از ابزار هوش مصنوعی بخواهند که بخش‌هایی از مقاله را بنویسد، عملاً نقش نویسندگی برای این ابزار قائل شده‌اند. این در حالی است که هیچ ابزار هوش مصنوعی را نمی‌توان برای صحت و درستی مطالب مندرج در مقاله، پاسخگو قلمداد نمود. به ویژه آن‌که ابزارهای هوش مصنوعی مولد همان‌طور که گفته شد، خود منابع جعلی را تولید کرده و بر آن استناد می‌نمایند (۵).

از همین رو است که اغلب مجلات علمی و از جمله مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، از نویسندگان خود می‌خواهد که هرگونه استفاده از این ابزار در نگارش مقاله خود را با ذکر جزئیات بیان نمایند (۶). با این وجود، برخی از مجلات بسیار معتبر نظیر Science

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
کد پستی: ۷۷۱۸۱۷۵۹۱۱، تلفن: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

دیدگاه سخت‌گیرانه‌تری به این موضوع داشته و بیان می‌دارند که استفاده از متون تولید شده توسط هوش مصنوعی مولد برای مقالات ارسالی به این مجله ممنوع بوده، چون این متون را نمی‌توان اصیل (Original) محسوب کرد (۷).

References

1. Rezaeian M. Limitations of using generative artificial intelligence in writing scientific articles: Use of fake citations and tendency towards Western texts *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2025; 24 (9): 773-4. [Farsi]
2. Chelli M, Descamps J, Lavoue V, Trojani C, Azar M, Deckert M, et al. Hallucination rates and reference accuracy of ChatGPT and Bard for systematic reviews: comparative analysis. *J Med Internet Res* 2024; 26: e53164.
3. Cohen JF, Moher D. Generative artificial intelligence and academic writing: friend or foe? *J Clin Epidemiol* 2025; 179: 111646.
4. Defning the Role of Authors and Contributors. ICMJE. Available from: https://www.icmje.org/recom menda tions/browse/rolesand- respo nsibi lities/ defn ing- the- role- of- autho rs- and- contr ibutors. html. Accessed on 26 June 2024.
5. Hua HU, Kaakour AH, Rachitskaya A, Srivastava S, Sharma S, Mammo DA. Evaluation and comparison of ophthalmic scientific abstracts and references by current artificial intelligence chatbots. *JAMA Ophthalmol* 2023; 141(9): 819e24.
6. Rezaeian M. Updating Publication Ethics Checklist. *JRUMS* 2025; 24 (6): 495-6.
7. Thorp HH. ChatGPT is fun, but not an author. *Science* 2023; 379(6630): 313.

ارجاع: رضائیان م. محدویت‌های استفاده از هوش مصنوعی مولد در نگارش مقالات علمی: ملاحظات پیچیده در نویسندگی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، سال ۱۴۰۴، دوره ۲۴ شماره ۱۰، صفحات: ۸۸۸-۸۸۷.

Citation: Rezaeian M. Limitations of Using Generative Artificial Intelligence in Writing Scientific Articles: Complex Considerations in Authorship. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2026; 24 (10): 887-8. [Farsi]

CCBY-NC.4.0 DEED